

Meertalige ouders en mixen van talen in de meertalige opvoeding van hun kind

Inzichten uit onderzoek en handvatten voor toepassing in de praktijk

Begrippen

Mixen is het gebruik van twee of meerdere talen binnen eenzelfde communicatieve setting (bijvoorbeeld voorlezen, maaltijd, etc.) door éénzelfde ouder/verzorger in een gesprek met het kind.

Translanguaging is een term die vaak gebruikt wordt voor een strategie die ouders kunnen inzetten om de verschillende talen in eenzelfde gesprek “bewust” in te zetten. Bijvoorbeeld: een papa leest voor in het Spaans en vertaalt sommige woorden naar het Nederlands zodat zijn zoontje van 2 beide talen leert verbinden met eenzelfde concept. Translanguaging is in onze definitie een vorm van mixen. Mixen gebeurt echter vaak onbewust bij meertalige personen.

Mixen van talen bij kinderen versus mixen van talen bij ouders

Kinderen mixen talen op een spontane manier. Dit is volledig normaal en natuurlijk bij kinderen die meertalig opgroeien. Het is zelden een teken van taalachterstand of taalontwikkelingsproblemen. Kinderen leren gaandeweg onderscheid te maken tussen verschillende talen.

Uit onderzoek blijkt dat de mate waarin ouders talen mixen, geen invloed heeft op de mate waarin kinderen mixen. Verder in deze tekst, focussen we op het mixen van talen door ouders of verzorgers. We vragen ons af of mixen bij ouders problematisch is voor de taalontwikkeling van kinderen.

Is mixen positief of negatief?

Het mixen van talen is een gangbare praktijk in meertalige families en heeft geen negatieve effecten op de cognitieve ontwikkeling en conceptuele kennis van kinderen. Studies suggereren echter wel een (klein) negatief effect op de kennis van één bepaalde taal, met op lange termijn vooral negatieve effecten op de thuistaal.

'Free random mixing' of 'vrij mixen zonder plan' is als strategie wellicht niet geschikt om op lange termijn gebalanceerde tweetaligheid bij kinderen te bereiken. Het is belangrijk om de status van de thuistaal buitenshuis mee in aanmerking te nemen bij de keuze van ouders voor een geschikte strategie.

Of mixen van talen door ouders positief of negatief is voor de meertalige taalontwikkeling van kinderen, is geen zwart-wit verhaal. Er is, met andere woorden, een **genueanceerde kijk** nodig op het effect van taalmixen door ouders.

Alles hangt af van de context van een gezin, de maatschappelijke context en van de status van de talen die zij spreken. Met status bedoelen we hier in welke mate de taal ook wordt gebruikt in publieke domeinen van de maatschappij, zoals het onderwijs, de media en de communicatie vanuit de overheid.

Als hun thuistaal een lage status heeft, is er bijvoorbeeld meer kans dat mixen een negatieve invloed heeft op de taalontwikkeling van het kind in die thuistaal. Er is kans dat de dominante taal in de samenleving, ook in de taalontwikkeling van het kind domineert. Heeft de thuistaal een hoge status en wordt ze dus ook gebruikt in de bredere omgeving van het gezin (bv. media, onderwijs,...) is er meer kans dat hun thuistaal, ook bij mixen, goed ontwikkelt bij het kind, omdat het kind voldoende met de taal in aanraking komt.

Gezin in de praktijk: Laura en Nick en hun zoontje Jonas

Laura en Nick zijn de ouders van de vijfjarige Jonas. Laura is Portugees. Zij spreekt Portugees en kent het Nederlands ook goed. Nick is in België geboren en spreekt Nederlands. Nick spreekt voortdurend Nederlands met Jonas en Laura spreekt afwisselend NL of Portugees afhankelijk van de context of beide talen gemixt. Als ze met Jonas over de school praat gebruikt zij vooral het Nederlands.

Zij vertelt: 'Jonas gaat elke dag naar school en hij brengt daar een groot deel van de tijd door. De taal op school en zijn taal om over de school te vertellen zijn het Nederlands. De juf, klasgenootjes, de opvang, en alles wat hij op school meemaakt ... daar heeft hij geen Portugese woorden voor. Ik probeer zijn verhaal te herhalen in het Portugees maar het vraagt moeite om het consequent te blijven volhouden'.

Tijdens dagdagelijkse activiteiten spreekt Laura meestal Portugees met Jonas. 'Over fruit, groenten, stranden, kleren, tovenaars, ... spreken wij in het Portugees. Het voelt heel natuurlijk aan om over deze zaken in het Portugees te praten sinds Jonas een baby was en wij blijven het nu ook doen.

De ouders van Jonas vragen zich af of Jonas in staat zal zijn om later even goed Nederlands als Portugees te spreken indien ze op deze manier blijft omgaan met de twee talen. Wat zouden ze als extra kunnen doen om te vermijden dat het Portugees van Jonas verloren zou gaan naarmate de ervaringen (scouts, hobby's, vrienden, ...) in een Nederlandstalige context toenemen?

Om meer kans te hebben dat Jonas ook goed Portugees kan later, kan het een goede aanpak zijn dat zijn mama thuis vooral Portugees met hem praat. Wanneer zij praat met Jonas, is het best om beide talen niet te mixen. Zo is er meer garantie op voldoende taalaanbod in het Portugees. Het Nederlands zal bij Jonas sowieso meer aan bod komen, aangezien dit de dominante taal in de omgeving is.

Op andere momenten, bv. als zij met het gezin samen eten, kan er in het Nederlands gepraat worden, aangezien dit voor hen natuurlijker aanvoelt. Het is dus zeker niet zo dat mama helemaal geen Nederlands meer kan spreken met Jonas. Het is kwestie van een goed evenwicht te vinden, dat tegelijk spontaan en natuurlijk verloopt.

Gezin in de praktijk: Elif en Hasan en zoontje Mehmet

Elif en Hasan komen met hun baby Mehmet op consult van 15 maanden. Als het gaat over de taalontwikkeling van Mehmet, vertellen zij dat ze allebei zowel Turks als Nederlands spreken met Mehmet. Nederlands en Turks worden door beide ouders gebruikt. Ze mixen beide talen doorheen de dag en dikwijls in dezelfde gesprekken ook met Mehmet. Sinds de geboorte gaat Mehmet naar de kinderopvang, waar hij enkel met Nederlands in aanraking komt.

Elif en Hasan vragen zich af of dit voor hen de beste manier is om Mehmet meertalig op te voeden, zodat hij later zowel goed Turks als goed Nederlands spreekt en begrijpt.

Mixen heeft op zich geen negatieve invloed op de taalontwikkeling van kinderen. Bij Mehmet is het heel belangrijk dat er voldoende Turks met hem gepraat wordt. Er is namelijk een risico dat zijn Turks achteruit zal gaan als hij dit enkel thuis hoort en enkel in de vorm van mixen aangeboden wordt. Buiten het gezin komt hij namelijk alleen met Nederlands in aanraking (op school, bij vrienden, hobby's, tv-programma's, boeken,...).

Als zijn ouders verwachten dat hij ook het Turks goed kan op latere leeftijd, is het aan te raden dat er binnen een aantal contexten enkel Turks wordt gesproken (zoals voorlezen, tijdens de lunch) Mixen zal minder negatief effect hebben als het gekoppeld is aan domeinen waar het Nederlands overheerst, zoals ondersteuning schoolwerk.

Gezin in de praktijk: Mama Sophie en papa Maarten met dochter Olivia.

Sophie en Maarten zijn de ouders van de 6 maanden oude Olivia.

Maarten is in België geboren en hij is in het Nederlands opgegroeid. Sophie is afkomstig uit Engeland. Beide ouders spreken goed Nederlands en Engels. Ze mixen dikwijls deze twee talen als ze met elkaar of met Olivia spreken.

Maarten en Sophie vertellen: *“Omdat het voor ons heel normaal is om tegen elkaar in dezelfde conversatie Engels en Nederlands te gebruiken merken wij dat wij ook met Olivia de twee talen voortdurend mixen.*

Wij vragen ons af of dit een negatief effect zal hebben op de taalontwikkeling van Olivia en vooral of Olivia hierdoor in staat zal zijn om goed Engels te leren.

In dit geval hoeven de ouders zich niet veel zorgen te maken over het feit dat mixen in hun gezinscontext een negatief effect zou hebben over het leren van het Engels.

Ook al mixen de ouders twee talen in dezelfde conversatie is de kans hier klein dat het Engels niet goed geleerd kan worden.

Engels is een taal met een hoge status en tegelijkertijd komt er veel input in het Engels uit de brede omgeving van ouders en kinderen (games, tv, media, muziek,...). Engels is ook een taal die vanaf 12/13 jaar op school verplicht wordt aangeleerd. Dit zorgt ervoor dat de kans minder groot is dat deze taal ondergesneeuwd geraakt bij mixen door de ouders in de thuiscontext.

In vergelijking met talen met een lagere status en die minder aanwezig zijn in de brede maatschappij is de kans op harmonieuze tweetalige ontwikkeling in het Engels groot, zelfs bij het mixen van de talen in dezelfde conversatie.

Bronnen

Bail, A., Morini, G., & Newman, R. S. (2015). Look at the gato! Code-switching in speech to toddlers. *Journal of Child Language*, 42(5), 1073-1101.

Doi:10.1017/s0305000914000695

Byers-Heinlein, K. (2013). Parental language mixing: Its measurement and the relation of mixed input to young bilingual children's vocabulary size.

Bilingualism-Language and Cognition, 16(1), 32-48.

doi:10.1017/s1366728912000120

De Houwer, A. (2007). Parental language input patterns and children's bilingual use. *Applied Psycholinguistics*, 28(3), 411-424.

doi:10.1017/s0142716407070221

Garcia, O., & Flores, N. (2012). Multilingual pedagogies. In M. Martin-Jones, A. Blackledge, & A. Creese (Eds.), *The Routledge Handbook on Multilingualism* (pp. 232-246). London:Routledge.

Genessee, F., Nicoladis, E., & Paradis, J. (1995). Language differentiation in early bilingual development. *Journal of Child Language*, 22(3), 611-631.

doi:10.1017/s0305000900009971

Place, S., & Hoff, E. (2016). Effects and noneffects of input in bilingual environments on dual language skills in 2 ½ year olds. *Bilingualism-Language and Cognition*, 19(5), 1023-1041. doi:10.1017/s1366728915000322